

ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРУ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ЕЛЕМЕНТАРНИХ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ

Впродовж століть український народ нагромаджував різноманітні знання, необхідні людині для життя. До цієї скарбниці належить і усна народна творчість. Формування початкових математичних уявлень у дітей дошкільного віку за допомогою усної народної творчості є важливим засобом розвитку їх пізнавальної сфери, зокрема, інтелектуальних здібностей і мисленнєвих якостей.

Народна педагогіка, як один з елементів культурно-розвиваючого середовища дошкільного закладу, набуває особливого значення сьогодні, коли спостерігається розрив зв'язків між поколіннями, втрата традицій сімейного виховання, а пріоритетними завданнями визначаються виховання національної самосвідомості, любові до рідної землі, усвідомлення дитиною своєї етнічної спільності з народом.

Про використання фольклору як засобу розвитку елементарних математичних уявлень вказують у своїх дослідженнях багато науковців: Г. Ващенко, О. Духнович, А. Макаренко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. Він сприяє зануренню дітей в традиції народної культури, допомагає їм входити до світу математики через ознайомлення з природою у народному розумінні, що легко сприймається малюками.

Вихователі, які використовують усну народну творчість, що містить математичний зміст, допомагають дітям засвоїти числа, їх послідовність, величину та ін. Народні лічилки, загадки, прислів'я, приказки та казки активізують такі логічні операції мислення як аналіз, синтез, абстрагування, класифікацію, узагальнення, порівняння. У фольклорі містяться уявлення народу про довкілля у його взаємозв'язках і взаємозалежностях, які можна відобразити через кількісні показники, величини, розміщення у просторі та часі [5, с. 117].

Серед малих фольклорних жанрів, що містять математичні уявлення народу, важливе місце посідають лічилки. У переважній більшості вони містять логічний числовий звукоряд, що характеризується чітким ритмом та віршованою формою. Це сприяє оволодінню дітьми уявленнями про множину та число, засвоєнню натурального ряду чисел, порядку в ряді величин; активізує в дитячому мовленні слова-числівники [5, с. 119]. Наприклад: «Раз, два, три, чотири, козі дзвоника вчепили. Коза бігає, кричить, просить дзвоник відчепить».

Загадки сприяють активізації мислення дітей, розвивають кмітливість, спостережливість. В їхньому змісті з гумором ставиться певна задача, розв'язання якої може бути пов'язане з необхідністю здійснювати певні арифметичні дії. Вони є універсальним засобом, актуальним у всіх режимних процесах [2, с. 111]. Наприклад: «У двох матерів по п'ять синів – і всі на одне ім'я».

Перлиною української народної творчості є прислів'я, які образно і чітко передають життєвий досвід з покоління в покоління. У змісті багатьох прислів'їв містяться знання про число, форму, величину, простір та час. Наприклад: «Сім разів відмір – один раз відріж», «У страху очі великі», «Ранок вечора мудріший».

Опанування дітьми старшого дошкільного віку знаннями про час та одиниці його виміру пов'язане з ознайомленням із народним календарем, який включає ще один фольклорний жанр – прикмети. Народні прикмети розкривають особливості часових і просторових відношень у природі, тому можуть використовуватися для закріплення знань дітей про дні тижня, засвоєнню послідовності місяців та пір року, з якими пов'язані сезонні зміни [4, с. 10]. Наприклад: «У понеділок роботи не починай і в дорогу не вирушай», «Сон на зиму відклади, а діло в квітні зроби».

Окремої уваги заслуговують українські народні казки. Вони не лише сприяють засвоєнню дітьми слів-числівників, закріпленню уявлень про форму, величину, простір та час, а також встановлюють тимчасові відносини, вчать порядковому і кількісному рахунку, визначають просторове розташування предметів, найпростіші математичні поняття,

виховують допитливість, розвивають пам'ять, ініціативність, вчать імпровізації. Присутність казкового героя на занятті з формування елементарних математичних уявлень або заняття-казка надає навчанням яскравого, емоційного забарвлення. Казка несе в собі гумор, фантазію, творчість, а найголовніше, вчить логічно мислити [1, с. 93-94].

Отже, одним із найбільш важливих завдань педагогів є розвиток у дитини інтересу до математики в дошкільному віці. Але неможливо уявити дитинство без лічилок, загадок, скоромовок тощо. Тому введення у світ математики через використання усної народної творчості допоможе дитині швидше, легше та з цікавістю засвоювати навчальну програму. Організована робота з розвитку математичних здібностей дошкільнят, що включає елементи усної народної творчості, сприяє підвищенню інтересу до самого предмету.

Список використаної літератури:

1. Бабій І. В. Засоби народної педагогіки та шляхи їх використання у моральному вихованні старших дошкільників / І. В. Бабій. – Умань, 2010. – № 6-7. – С. 124-126.
2. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі : нав. посіб. / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. – Київ : Вища школа, 2002. – 407 с.
3. Дикань Н. І. Пізнавальний розвиток старших дошкільників / Н. І. Дикань. – Харків : Основа, 2011. – 319 с.
4. Плетеницька Л. С. Мандрівка у народну математику / Л. С. Плетеницька. – Тернопіль, 1999. – № 1. – С. 3-8.
5. Плетеницька Л. С. Логіко-математичний розвиток дошкільників / Л. С. Плетеницька, К. Л. Крутій. – Запоріжжя: ЛПРС. 2012. – 156 с.

Науковий керівник: старший викладач Коваленко О. А.

М. В. Пилявська

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ УМІНЬ У СКЛАДІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Актуальність теми. Для сучасного етапу реформування української національної школи характерним є ускладнення змісту освіти, зростання обсягу інформації і зменшення часу, відведеного для її засвоєння. Сьогодні розвиток освіти як системи повинен реалізуватися через системні знання, що є необхідними для формування цілісного, системного мислення. Переосмислення пріоритетів навчання, ролі учня як суб'єкта навчально-виховного процесу, а також суспільні зміни зумовлюють нетрадиційні підходи до вирішення багатьох освітніх проблем. Однією з провідних тенденцій розвитку сучасної освіти є інтеграція її змісту. Ідеї інтегрованого навчання сьогодні надзвичайно актуальні, оскільки сприяють успішній реалізації нових освітніх завдань, визначених державними документами.

Мета статті полягає в аналізі програми «Я досліджую світ» при вивченні математичної галузі.

Виклад основного матеріалу. Однією із популярних програм на даний момент є «Я досліджую світ», яка спирається на принципи Нової української школи.

Інтегрований курс «Я досліджую світ» повністю реалізує зміст освітніх галузей Стандарту початкової освіти: «Громадянської, соціальної і здоров'язбережувальної», «Природничої» – із залученням змісту інших галузей: «Технологічної», «Мовно-літературної», «Математичної», «Мистецької» [1]. Він має на меті розширити елементарні знання учнів про предмети і явища природи та соціуму; розкрити в доступній формі зв'язки між неживою і живою природою та впливом людини на природу, формувати вміння аналізувати, оцінювати, систематизувати, узагальнювати об'єкти та явища, визначати закономірність зв'язків між ними та виробляти практичні уміння і навички [3].

Завдання посібника сприяють розвитку критичного, логічного, творчого мислення, формуванню пошуково-дослідницьких умінь, розвитку спостережливості, творчої уяви, допитливості та формуванню позитивної пізнавальної мотивації навчання.